7/3061 3

890

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.O.APK.0.23-300- 1460
Konu : Yazılı Soru Önergesi

02 EYLÜL 2004

11971

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 08.07.2004 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-6417 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Emin ŞİRİN'in tarafıma tevcih ettiği, 7/3061 esas no.lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99. Maddesi gereği Boru Hatları ile Petrl Taşıma A.Ş. Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EKLER :
EK-1 Önerge Cevabı (3 Sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık

7/3061

391

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN EMİN ŞİRİN'İN YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI (7/3061)

Sorular 1-2:

- 4646 sayılı yasaya göre, 02.11.2003 tarihine kadar BOTAŞ'ın %20 oranındaki kontrat devri ihalesini yapması gerektiği bilinmektedir. Bu devirler yapılmış mıdır? Yapılmamışsa neden yapılmamıştır?

- Kontrat devirlerinin yapılmasına ve 4646 sayılı yasanın hükümlerinin yerine getirilmesine engel teşkil edenler hakkında gerekli kanuni takibat yapılacak mıdır?

Cevaplar 1-2 :

2 Mayıs 2001 tarihinde yürürlüğe giren 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu Geçici Madde 2 de; "BOTAŞ, bu Kanunun yayımlandığı tarihten sonra ithalatı ulusal tüketimin yüzde yirmisi oranına düşünceye kadar yeni doğal gaz alım sözleşmesi yapamaz. Hazırlık döneminden sonra başlamak üzere her yıl en geç 2009 yılına kadar toplam yıllık ithalat miktarını yıllık ulusal tüketiminin yüzde yirmisine düşürünceye kadar, mevcut doğal gaz alım veya satış sözleşmelerinin kısmi veya bütün olarak tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte devredilmesi için istekli olan diğer ithalat lisans yeterlik sahibi şirketlerin katılacağı devir için BOTAŞ tarafından ihale yapılır." hükmü bulunmaktadır.

Söz konusu Madde de ayrıca, "İhaleyi kazanan tüzel kişiye, söz konusu devir için BOTAŞ'ca muvafakat verilir. İlgili tüzel kişi sözleşmenin satıcı tarafı ile devredilecek miktar için, yeni sözleşme yapmasından sonra devir yürürlüğe girer. Ancak ihaleyi kazanan tüzel kişinin satıcı taraf ile sözleşme yapamaması halinde, ithalatçı şirketin BOTAŞ'ın tüm yurt dışı mükellefiyetini yerine getirmeyi kabul etmesi ve ikili anlaşmalarla belirlenen doğal gaz alım fiyatının altında olmamak şartıyla, satış yoluyla devir gerçekleşebilir." hükmü bulunmaktadır. Miktar devrinde BOTAŞ'ın Satıcıya karşı yükümlülükleri Sözleşme'nin geri kalan süresi boyunca devam edecektir.

Geçici Madde 2 doğrultusunda Doğal Gaz Alım Sözleşmelerinin ihale yoluyla devredilebilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmüş ve bu çalışmalar sırasında Alım Sözleşmelerinin devrini zorlaştıran bazı temel sorunlarla karşılaşılmıştır.

Geçici 2. Maddenin uygulanmasına yönelik temel sorunlardan biri, BOTAŞ ve Satıcı Şirketler arasında imzalanmış olan Doğal Gaz Alım-Satım Sözleşmeleri'nin bir kısmının Milletlerarası Anlaşmalar çerçevesinde yapılmış Sözleşmeler olmasıdır.

Milletlerarası Anlaşma hükümleri, normlar hiyerarşisine göre kanunların üzerindedir. Anayasamızın 90. maddesine göre TBMM'ce kabul edilmiş bu Milletlerarası Anlaşmalar kanun niteliği kazanmış ve Anayasa'ya aykırılığı bile iddia edilemeyecek şekilde diğer kanunların üzerinde olacak şekilde bir hüviyet kazanmıştır.

Ayrıca, BOTAŞ'ın Alıcı olarak taraf olduğu Doğal Gaz Alım Sözleşmeleri özel hukuk hükümleri çerçevesinde uluslararası ticari sözleşmelerdir. Bu ticari akitlerin tarafları Sözleşmelerde belirlenmiş olup, Satıcının onayını tesis etmeksizin devri gerçekleştirmenin mümkün olamayacağı anlaşılmıştır. Ayrıca, gizliliğe yönelik hükümler nedeniyle, Sözleşmelerin devir ihalesine katılacak üçüncü şahıslara Satıcının onayını tesis etmeksizin BOTAŞ tarafından açılabilmesi mümkün olamamıştır.

Ayrıca, Geçici 2. maddede; "BOTAŞ'ın dikey bütünleşmiş tüzel kişiliği 2009 yılına kadar devam eder.... Yeniden yapılandırma sonucunda ortaya çıkan bu şirketlerden iletim faaliyeti yapan şirket hariç diğerleri iki yıl içinde özelleştirilir" hükmü yer almakta olup, bu hüküm ve Miktar Devri birlikte değerlendirildiğinde, 2009 yılından itibaren özelleştirilecek olan ticaret faaliyetini yürüten şirketin özelleşmemesi ile karşılaşmak söz konusudur. Sonuç olarak,

Kanun'da belirlendiği üzere, Sözleşme Devri'nin gerçekleşmemesinden dolayı ilgili Sözleşme'nin ihaleye konu olan miktarının, Sözleşme'nin geri kalan süresi boyunca (ki bu 7 yıl ile 22 yıl arasında değişen bir süre olacaktır) Miktar Devri yoluyla özel sektöre aktarılması durumunda, BOTAŞ'ın Satıcıya karşı bütün yükümlülüklerinin devam etmesinin de büyük sorunlar yaratacağı görülmüştür. BOTAŞ, arz kaynağı Satıcı'ya asgari alım taahhüdüne tekabül eden miktarda bir bedeli ödemek zorunda kaldığında, bu bedeli özel sektör kuruluşuna rücu etme olanağı olmayacaktır.

BOTAŞ, 4646 sayılı Kanun'un Geçici 2. Maddesinde öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmesi konusunda gerekli çabayı göstermiş olup, ithalat lisansı yeterlik sahibi şirketlerin katılacağı ihalenin yapılabilmesini teminen öncelikle ihale ilanının yayınlanması, ilgilenen şirketlerin ithalat lisans yeterliliği için EPDK'ya başvurması ve ihale dokümanlarının EPDK'dan ithalat lisans yeterliğini almış şirketlere verilmesi hususları

belirlenmiş, bu karar BOTAŞ tarafından EPDK'ya bildirilmiştir. Ancak, EPDK tarafından gelen cevapta, BOTAŞ'ın ihaleye katılmasını uygun bulduğu şirketleri belirlemesi ve bu şirketlerin ithalat lisans yeterliği alması için BOTAŞ tarafından EPDK'ya başvurulması istenmiş olup, ihale ilanında ilgilenen şirketlerin EPDK'ya başvurması yönünde bir bilginin yer almaması gerektiği ifade edilmiştir. Bunun üzerine, BOTAŞ tarafından bu konuda tekrar EPDK'ya yazı gönderilerek Kanun uyarınca ihaleye sadece ithalat lisans yeterlik sahibi şirketlerin katılabileceği, aksine bir durumun Kanun'a aykırı olacağı belirtilmiştir. Nihayetinde, EPDK'nın cevap yazısında, ithalat lisans yeterliği almak isteyen şirketlerin EPDK'ya başvuracakları ve gerekli değerlendirmenin yapılacağı belirtilmiştir. EPDK'nın bu karara ulaşabilmesi 4 aylık bir süre zarfında gerçekleştiği için BOTAŞ'ın ihale takviminde bir sapma oluşmuştur.

28.10.2003 tarihinde EPDK tarafından, BOTAŞ'a "Doğal Gaz Alım Sözleşmelerinin Devri İhale Tasarımı" başlıklı bir çalışma gönderilmiştir. Ancak, söz konusu çalışma BOTAŞ'a yol gösterici bir kaynak niteliğinden uzak, "Sözleşme Devrine" değil "Miktar Devrine" yönelik bir tasarım olup, BOTAŞ'ın çekincelerine hiç bir somut çözüm getirmemiştir.

Ayrıca, sözleşme devrinin gerçekleştirilebilmesi; doğal gaz satıcısı tarafların, muhatap olarak BOTAŞ dışında bir tüzel kişiyi kabul etmesi şartına dayanmaktadır. Nitekim, Bakanlığımda yapılan toplantıda, Gazexport Ltd. Genel Müdürü Medvedev'in "Biz sözleşme devir ihalesini kazanana göre değerlendireceğiz" ifadesi sonuçta sektörde ciddi bir dikey bütünleşmenin oluşacağına işaret etmektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, kamunun maliyet ve riskini arttıran hususlar gözönüne alınarak bu güne kadar herhangi bir devir işlemi yapılamamıştır. Bu konuda EPDK'da gerekli soruşturmayı yapmış ve BOTAŞ'a 2004 yılı sonuna kadar süre tanımıştır. 4646 sayılı Kanun çerçevesinde Doğal Gaz Alım Sözleşmelerinin devrine ilişkin temel sorunlar BOTAŞ tarafından Bakanlığıma ve EPDK da dahil ilgili mercilere iletilmiş ve bu sorunların aşılabilmesini sağlamak amacıyla Kanun'da değişiklik yapılmasına yönelik husus Bakanlığım tarafından değerlendirilmiştir. Bu çerçevede 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu Geçici 2. maddesinde, kamunun maliyet ve riskini arttıran hususların ortadan kaldırılabilmesi amacıyla gerekli değişikliklerin yapılması gündemdedir. Bununla ilgili yasa değişikliği Başbakanlık tarafından TBMM'ye sunulmuştur.